

Posudek na bakalářskou práci

Vendula Šantrůčková,

TYOLOGIE CHYB PŘI TLUMOČENÍ Z ČESKÉHO ZNAKOVÉHO JAZYKA DO ČEŠTINY

(Typology of errors in the process of interpretation from Czech sign language into Czech)

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,
Ústav českého jazyka a teorie komunikace,
leden 2011

Bakalářská práce Venduly Šantrůčkové, která má charakter teoreticko-empirické studie, je jedním z prvních pokusů o praktický výzkum u nás věnovaných typologii a charakteristice chyb při simultánním tlumočení (ST) z českého znakového jazyka (ČZJ) do češtiny. Cílem této práce bylo zjistit a popsat, jakých kategorií formálních chyb se mohou dopouštět tlumočníci při převodu z ČZJ do mluvené češtiny a porovnat tyto kategorie chyb s kategorizací chyb u tlumočnicků mezi mluvenými jazyky.

Bakalářská diplomová práce má 64 stránek (+přílohy: 1.DVD s nahrávkami projevů 6 tlumočnicků; 2. DVD s cvičeními pro tlumočnický a ukázkami chyb) a je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretická východiska práce a empirická část. V teoretické části se diplomantka nejdříve věnuje obecně procesu simultánního tlumočení, zmiňuje aspekty, které proces ST ovlivňují, a strategie, jejichž využitím se tlumočníci snaží zajistit optimální výkon (časový posuv, rozdělená pozornost, pravděpodobnostní prognózování, monitorování, respektive zpětné opravy, řečová komprese a dekomprese). V.Šantrůčková zde porovnává jednotlivé aspekty při ST mezi mluvenými jazyky a mezi ČZJ a češtinou a popisuje také rozdíly v tlumočení mluvených a znakových jazyků, což je její hlavní přínos v této kapitole, jakož i v kapitole následující: 2.4. *Specifika tlumočení pro neslyšící*. Tato kapitola je důležitá a zajímavá zejména pro toho, kdo se potřebuje seznámit s komunitou neslyšících, její historií a specifiky tlumočení mezi ČZJ a mluvenou češtinou/ mluveným jazyky obecně. Hlavní místo v této teoretické části práce zaujímá pak kapitola věnovaná kategorizaci chyb (obsahové a formální) v simultánním tlumočení, kde diplomantka vychází především z definic a klasifikace chyb řady zahraničních autorů (C.Falbová, D.Gile, H.Barik, B.Moser-Mercerová) a také z kategorií chyb převzatých ze dvou diplomových magisterských prací (K.Němcová 2004, M.Nejedlý 2004) obhájených na Ústavu translologie FF UK.

Ve druhé, empirické části bakalářské práce (s. 42-59 + 2 DVD v příloze) se diplomantka zaměřuje na vlastní výzkum formálních chyb tlumočnicků znakových jazyků při simultánním tlumočení z ČZJ do mluvené češtiny. V této souvislosti oceňují počet subjektů (celkem 6 tlumočnicků různého věku, pohlaví a vzdělání) i reálných tlumočnických situací, ve kterých bylo tlumočení natáčeno (školní prostředí: VŠ či SŠ). Diplomantka si na začátku stanovuje hypotézu, tj. definuje tlumočnické nedostatky, respektive formální chyby, které by se mohly při ústním převodu objevit a jejich četnost dle kategorií. Následně analyzuje jednotlivé tlumočnické výstupy (viz rovněž DVD) stanoví vlastní typy formálních chyb (doslovnost, gramatické nepřesnosti, zpětná korekce, formulační nedostatky, chyby z hlediska prozodie, postrádání smysluplnosti, nevhodný výběr slov a stylistické posuny) a srovnává chyby

u jednotlivých tlumočnicků. Při prezentaci výsledků analýz zvolila Vendula Šantrůčková metodu deskriptivního přehledu, neboť tento postup umožňuje samostatně posoudit reprezentativnost vzorku a relevanci výsledků. Ve dvou tabulkách tedy podává přehled typů chyb a jejich frekvenci. V závěru diplomantka konstatuje, že typy chyb, které se objevují v tlumočení z ČZJ do češtiny, jsou většinou shodné s chybami, kterých se dopouštějí tlumočníci mluvených jazyků. Stanovená hypotéza ohledně kategorií chyb a jejich počtu se v tomto vzorku potvrdila pouze částečně. Jistě by si analýza formálních chyb zasloužila větší důkladnost, stejně tak jako konkrétnější závěry a doporučení. Chápu, že takový přístup by si vyžádal mnoho času a že by šel již nad rámec dané bakalářské práce.

Zcela specifickou kapitolou v této empirické části předložené bakalářské práce je kapitola 3.1.5. *Cvičení pro tlumočníky*, kterou diplomantka připravila na základě svého semináře „Specifické chyby při tlumočení znakového jazyka z pohledu psycholingvistiky“, jenž vedla 9. října 2010 v České komoře tlumočnicků znakového jazyka v rámci Certifikačního vzdělávacího programu. Je to zcela jistě zajímavý a potřebný pokus o praktická cvičení pro tlumočníky znakového jazyka, kdy si tlumočníci mohou sami zkoušet tlumočení z ČZJ do mluvené češtiny, hodnotit „vzorové“ tlumočení a analyzovat (formální) chyby kolegů. Popis v bakalářské práci by si zasloužil do budoucna ještě více rozpracovat, zatím je nutné pro dostatečné pochopení cílů cvičení jej kombinovat s DVD v příloze.

K formální stránce bakalářské práce nemám téměř žádné připomínky, až na několik překlepů a interpunkčních nedostatků (čárky), jež jsou vyznačené v hodnoceném výtisku.

Práce Venduly Šantrůčkové splňuje všechny základní náležitosti bakalářské práce. Je zde vidět jasná snaha o poctivou prezentaci získaných poznatků. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že zvládla odbornou literaturu, že s prostudovanou literaturou i s empirickým materiálem dovede pracovat a jednotlivé úvahy, poznatky i získaný materiál je schopna utřídit a popsat na úrovni požadované pro bakalářskou práci.

Bakalářskou diplomovou práci **Venduly Šantrůčkové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **velmi dobře**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Praha 29.1.2011

Prof.PhDr. Ivana Čeňková, CSc.
Ústav translatologie FF UK